

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Gynnar populismen demokrati?

Rapeli, Lauri

Published in:
Västra Nyland

Published: 14/07/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Rapeli, L. (2023). Gynnar populismen demokrati? *Västra Nyland*, 18.
<https://www.vastranyland.fi/artikel/e8e23c68-b779-49e9-aae1-48334bd187d7>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Gynnar populismen demokrati?

Populistiska partier har både syns och hörts i dagspolitiken i många länder under de senaste åren, även i Finland. Såväl höger- som vänsterorienterade populisterna har vunnit representation i parlamenten i Europa och i Sydamerika. Många av dem, som Sannfinländarna, har även suttit i regeringen.

Vad har detta haft för konsekvenser med tanke på de politiska besluten som fattats och för demokratins tillstånd i allmänhet? Enligt ett möjligt scenario, kan populisterna ha haft en positiv inverkan genom att tvinga de privilegierade politiska eliterna att börja bättre beakta 'de vanliga' människorna. Detta kan även ha lett till att politiskt passiva människor har aktiverats och börjat känna sig mer delaktiga i samhället än tidigare. Enligt ett mindre optimistiskt alternativ har populisternas frammarsch ökat diskriminering mot vissa minoriteter samt allvarligt urholkat demokratiska normer och processer. Eftersom populistiska partier har existerat väldigt länge och i många länder, finns det gott om empiriskt material för forskare att analysera. Låt oss sammanfatta resultaten från den nyaste forskningen.

En omfattande studie som tittar på en tidsperiod mellan 1990 och 2017 visar att vänsterpopulister har ofta lyckats minska inkomstskillnader och reglera den fria marknaden. Detta är i linje med deras politiska målsättningar. Också högerpopulisterna har varit effektiva i de frågor, som de prioriterar. De har sänkt skatterna och begränsat kvinnors och minoriteters rättigheter. Detta gäller förstås främst de fallen, där populisterna har haft regeringsmakt, även om till exempel Sverigedemokraterna för tillfället påverkar regeringsbesluten i Sverige utan att sitta i den. På det hela taget verkar det alltså som att populisterna ofta levererar.

Angående demokratiska normer och processer ser bilden dystert ut. Forskningen visar ganska entydigt att populisterna har en ogynnsam effekt på bland annat pressfrihet, minoriteters ställning och rättsstatsprinciper. Den sist nämnda handlar oftast om att försvaga sådana kontrollmekanismer som begränsar regeringens makt eller rättsväsendets oberoende ställning. Forskningen hittar inte heller någon positiv utveckling gällande medborgarengagemang. Valdeltagandet blir inte högre av populisternas framgång. Ingenting tyder på att populisterna skulle återuppliva demokratin genom att aktivera de politiskt apatiska grupperingarna.

Den populistiska reaktionen på dessa resultat skulle högst antagligen vara, att de är felaktiga eftersom de grundar sig på felaktiga (och vänsterorienterade) premisser: de utvärderar populism utgående från den liberala demokratins uppfattningar, som populisterna inte godkänner. Där har de förstås i så fall säkert rätt. Populisterna tvingar alla att välja sida och bekänna färg genom att utmana den breda konsensus om liberal demokrati som länge dominerat i västliga demokratier. Huruvida man vill försvara pressfrihet och rättsstatens grundprinciper är igen en öppen fråga. Svaret, som de andra regeringspartierna hittills gett, gör mig besviken.

Lauri Rapeli

Forskningschef vid Åbo Akademi